

De Vnione Britanniae,

SEU

DE REGNORVM ANGLIÆ ET

Scotiæ omniumque adiacentium Insu-

larum Britannicarum in unam Mo-

narchiam consolidatione: deque

multiplici ejus unionis utilitate

DIALOGVS,

Per R. P.

*Dem indiciatua Regi da: & iustitiam tuam filio
Regis: & dominabitur à mari ad mare. Psal. 72.*

FLORAY

BRITANNIA

EDINBURGI
EXCVDEBAT ROBERTVS

Charterus Typographus Regis. 1604.

CVM PRIVILEGIO,

T
8° 2° 81

The Virginia

DEPARTMENT OF THE INTERIOR

Geological Survey

Washington, D.C.

1880

Report of the

Geological Survey

for the year 1880

Volume I

Part I

Geology

of the

State of Virginia

by

EXCELLENTISSIMO PRIN-
CIP IACOB O, ANGLIÆ,
SCOTIÆ, FRANCIÆ, ET
HYBERNIÆ REGI
ROBERTVS PONTANVS,
OBSEQVII OBSERVAN-
TISSIMVS, QVOD
HABET OF-
FERT.

CANDIDIS LECTORIBVS.

QUAM de *Unione regnorum Angliæ & Scotia* passim nunc incidat sermo, sintque comitia utriusque regni in hunc finem (ut praesumitur) quamprimum celebranda, omnium bonorum virorum pacisque utriusque regni amatorum interesse puto, ut hanc Unionem quoad licet, promoveant: Inter quas ego, quamvis non magni nominis, tamen pro virili pacis regnorum amator, manum pluma admovi, ut ea quae mihi viderentur, non tantum nostratibus hominibus, sed & exteris (qui hanc dubiè hac de re etiam curiosius inquirent) de regnorum horum, Unionis utilitate patefacerem. Proptereaque latino potius sermone, quam nostro vulgari (quod alijs relinquo) hoc argumentum utcumque tractandum assumpsi: idque in gratiam reipublicae utriusque regni Regisque, cui secundum Deum omnia debeo. Quod si qui alij melioris iudicii & acuminis in hoc themate tractando dexterius incumbant, non equidem invidéo, sed melioribus ingenijs lubenter cedo. Hoc tantum à vobis peto, ne meos hos qualescunque labores sinistro interpretemini. *Valeto.*

DE VNIONE BRI-

TANNIÆ, SEV DE REGNORVM

Angliæ & Scotiæ, omniumque adjacen-

tiarum Insularum Britannicarum in unam

monarchiam consolidatione: deque

multiplici ejus unionis utilitate

DIALOGVS.

Dialogi Personę,

IRENÆVS.

POLYHISTOR.

HOSPES.

ALERE te boni viri: tuque
cum primis Polyhistor:
quem eo nomine maxi-
me dignum ego censeo.
Vere enim multarum re-
rum notitiam tenes at-
que memoriam: quod ex
hesterna tecum & cum Hospite nostro colla-
tione animadverti. Quum de optima Rei-
publicæ administrandæ forma differeres:
quumque illa quæ Aristoteles multis tractat

DE UNIONE

in breviculam summam redigeres. Eam nimirum trium Reipub. formarum, nempe Monarchicæ, Aristocraticæ & Democraticæ potestatis, potissimam esse quam *μοναρχίαν*, sive Regiam appellamus, ea ratione ostéderes quod hæc proxime ad universi administrationem (quæ Dei solius propria est) accedat. Vnde tritum est illud Poëtarum principis Homeri.

Οὐκ ἀγαθὸν πολυπραγμοῦς εἶναι καὶ ἄλλοις ἰσῆν.

Non bona multorum est dominatio: Dux regat unus.

Item illud Latini Poetæ:

Nulla fides regni socijs: omnisque potestas

Impatiens consortis erit.

Non ita tamen simpliciter Monarchicam potestatem laudabas, eamque aliis gubernandi formis præferebas, quin illi adiungi optaveris, imo adiungendam censes alterius administrationis moderationem: hoc est *πολυπράγματος* formam illam quam *δεσποτική* Græci vocant, ita ut ex hac gemina regiminis ratione, optima bene administrandæ Reipub. constituatur harmonia. Hanc enim mixtam regiminis formam & Plato & Aristoteles laudant, eamque aliis omnibus præferendam non obscure indicant.

Lauda-

BRITANNIÆ.

Laudabas etiam inter aliarum nationum politias eo præsertim nomine Britannorum (hoc est maioris Britanniae) Respublicas, in quibus eam gubernandi formam a prima gentium in ea Insula habitantium origine invuluisse dicebas, ac legibus stabilitam & confirmatam fuisse contendebas, tum apud Anglos præcipuè & Scotos longa sæculorum serie propagatam. Majoresque utriusque gentis in hoc suspiciendos & laudandos aiebas, quod prima suarum rerum publicarum fundamenta per hanc jecerint administrandi rationem. Id est, ut unus Rex optimatum consilio res omnes administraret. Nam Rex solus sine sano quo dirigatur sapientum consilio facile propensus erit in tyrannidem. Et ex adverso multorum pari authoritate sine Rege gubernatio dissidiorum plerumque causa est, & in *τιμωρίας* (ubi a censu non a virtute aut vera prudentia estimantur & præferuntur homines) degenerat, & in *σχίσματα* & factiones stimulante invidia tendit: dum quisque aliis præminere appetens dissensionum occasiones & quærit & sequitur. Reges ergo rerum administrationi præficiendi, morem in his duobus

DE UNIONE

duobus regnis diu iam olim observatum, a quibus rerum omnium pendebat autoritas præ omnibus aliis gubernandi formis evehebatur adiunctis (ut dixi) sapientibus reipub. moderatoribus. Deinde & illud laude dignum ducebas, quod per successionem potius quam electionem utriusque regni populi reges sibi assumendos decreverint. Tametsi enim liberas Regum electiones non improbandas dicebas, ubi ea invaluit consuetudo. Quum Deus pro sua prudentia has etiam gubernet electiones ubi visum fuerit eas observari: ut Reges tamen sibi invicem ex iure hæreditario successoriam administrationem obtineant, præter alia hæc commoda habet, quod dissensionumque ex electionibus proveniunt tollat occasiones, regnique vacantis incidentes turbas: tum quia unius stemmatis imperio subditus non facile obsequii iugo se eximat. Certum enim esse illud, principum per sanguinis successionem, assumptionem validissimum esse vinculum quo mortales ad regna stabilienda, tollendasque omnes de regno controversias uti possunt. Præterea ad naturæ normam proxime accedere illum succedendi ordinem:

unde

BRITANNIÆ.

unde & juris naturalis dici posse. Hæc atque alia in eam sententiam dilucide & perspicue a te hesternis sermonibus dicta recolo.

POLY. Bene tu sane summa capita eorum de quibus heri disseruimus memoria teneas. Proinde si me meo nomini respondere recte censes, eò quod Polyhistor vocer, ego te vicissim Polymnemonia jure appellem, quod multarum rerum adeò exacte teneas memoriam.

IREN. Quin & ego Hospitem nostrum (si nominibus alludere libet) Polytropon dixerim, ut Homerus suum vocat Vlissen,

Ὅς πολλὰν ἀσπόμενος ἰδὺν ἀνείκελ' ἦν Ἴων.

Vel ut vertit Horatius,

Qui mores hominum multorum vidit & urbes.

Ita ipse (ut narrantem illum audiui) plurimas peragravit regiones, multorumque hominum mores & urbes vidit, vel potius diligenter advertit, eaque ratione varias Respub. administrandi formas a variis gentibus observatas callet, & optime mandavit memoriæ. Interea memineris, tu Polyhistor, hesternæ tuæ pollicitationis, nempe de moderno rerum Britannicarum statu te dicturum, deque emolu.

DE UNIONE

emolumentis huic majori Britanniae, Hibernique ac reliquis Britannicis Insulis inde provecturis, quod sub unius Regis Monarchica administratione iamdudum fuerint redacta. Quod re tota ego te continenti (si placet) oratione differentem audire desidero, nisi aliter Hospiti nostro videatur.

HOSP. Ego certe lubenter cedam ne forte curiosus Hospes appeller, si nimirum crebris interpellationibus Polyhistoris abruptum sermonem.

POLY. Bona verba quæso. Nimium sane contentiosus esset ille qui boni Hospitis diligentiam in perquirendis rerum publicarum statibus in his regionibus in quibus peregrinatur sinistre interpretaretur. Egoque tuam (Hospes) satis perspectam habeo humanitatem & iudicii candorem: utque nunquam intempestivis utare interpellationibus. Quocirca non solum tibi, sed & huic nostro Irenæo per me liberum erit quoties videbitur, dicentem commonere, & si visum fuerit interrumpere sermonem si quid a scopó aberravero, vel si aliorum obiecta mihi fuerint diluenda.

IREN.

BRITANNIÆ.

IREN. Id quidem ubi commodum fuerit, sed pace tua, parce & moderatè faciemus: tu interim quod pollicitus es præstare memento.

POLY. Fateor equidem me hesterno inter nos habito colloquio, quæ mihi viderentur de præsentī rerum in hac Insula & Repub. statu, sermonem habiturum promississe: nec nunc detrecto promissis me staturum. Ut ergo ordine rem aggrediar, quædam altius petenda sunt, unde constet ex quibus rebus, felicissima constituatur Respublica. Dico ergo illum optimum mihi videri Reipublicæ statum, in quo hæc duo floreant, nempe Religio, & recte constituta in civilibus politia. Inque his Religionem assero priorem obtinere locum: quum hæc divinarum, illa autem humanarum rerum statum respiciat: & hæc meliorem finem propositum habeat, nempe spirituales quæ animarum curam & salutem concernat. At politica administratio finem duntaxat habet temporalem, ut in pace vivant homines, & ab hostibus defendantur. Tandò ergo præferenda est religionis promotio corporis curæ & defensionī, quantum ipsa anima corpore

DE UNIONE

corpore est præstantior. Quod qui non agnoscit, inter beluas potius quam homines deputandus esse videtur. Præterea sine Dei timore (qui à religione pendet) nulla recta Reipublicæ alicujus administratio potis est consistere. Quum homines non tam naturæ aut legum vinculis à malo coerceri queant, quam numinis divini reverentia, & ultionis ipsius formidine: cujus rei etiam adhuc vestigia in hominum quantumvis corrupta natura remanent. Princeps ergo si quis sine Dei timore & cura religionis est, omnia pessundat, damnumque Reipublicæ inestimabile adfert.

HOSP. An hoc de qualicunque religione intelligis, an de ea tantum quam nos veram & sinceram religionem agnoscimus & profitemur?

POLY. Quod ad eos qui Romanæ aut alterius a nobis religionis sunt professores, multum fateor illis deesse ut administrationi bene institutæ alicujus Reipublicæ omnibus numeris digni censeantur. Non tamen eo nomine civilem eis obedientiam præstare detrectaremus, præsertim si rerum summæ in his regionibus admoti fuerint qui nondum since-

ram

BRITANNIÆ.

ram quam nos profiteamur amplexi sunt religionem. Quum nec illi, nec populus illis subiectus hactenus persuasi fuerint de meliore quam cuius in usu sunt Dei cultus ratione. Dico itaque eorum Principes, si aliquo saltem non ficto numinis timore tangantur, non tantum tolerandos, sed etiam pro eis orandum, donec Deus eorum corda meliore cognitione imbuerit. Nam & Ieremias propheta populum Dei pro rege Babylonio, quamvis a vera Dei cognitione alieno, proque illius regni statu preces fundere mandat. Sed nos nunc non de incommodis quæ a principibus a vera religione alienis proveniunt, sed de commodo & utilitate unionis regnorum sub una & vera religione disputamus. Ut hæc ad Hypothesin Angliæ & Scotiæ regnorum unionis sub uno Principe in una religione accomodemus. Cuius unionis tanta vis est, etiam si non accederent utilitates quæ ex civili horum regnorum unionem proveniunt (de quibus postea sumus dicturi) ut nemo sane mentis & veræ pietatis amator, hoc uno religionis argumento non moveatur, ut horum Regnorum unionem approbet: & eo

DE UNIONE

nomine utrique regno summe gratuletur, quod scilicet religionis unionem secum trahat: quo non arctius ullum vinculum ad animorum unionem inter mortales reperiri certum est.

HOSP. Magnum fateor est religionis vinculum. Sed quam tu utilitatem inde colligis, quæ non etiam consequi possit si regna ista duo adhuc divisa remanerent, modo eandem quam nunc profiterentur religionem?

POLY. Multam certe. Nam regnorum distractionem, ut plurimum, sequitur religionis distractio: ut contra eorum unio religionem confirmat & roborat, contraque adversariorum insultus munitionem reddit. Exemplum habemus in populo Dei, inque ipso Israelitarum regno. Quamdiu enim sub Davide & Solomone regni illius stetit unio, religionis etiam sinceræ viguit harmonia. Vbi autem propter Solomonis a pura pietate defectum & introductam Idololatriam, huic unito regno offensus erat Deus, subito facta est a posteris Solomonis in eo regno defectio, novumque decem tribuum erectum regnum. Quæ res utrique regno magnas adduxit calamitates:

BRITANNIÆ.

lamitates: eaque occasione religionis etiam facta est mutatio. Nam Ieroboamus decem tribuum Rex timens ne illi subditus populus Religionis ergò Hierosolymam proficisceretur, ubi veri numinis colendi locus erat constitutus, ne regnorum ita redintegraretur unio, novum genus Idololatricæ religionis repperit, erectis in Bethel & Dan duobus aureis vitulis qui pro vero Deo colerentur; novisque inventis ritibus festisque diebus sic populum in subiectionis officio studuit continere. Ob quod tamen peccatum quo peccare fecit Israelem, per impios Reges ei succedentes continuatum facta est tandem illius Regni fatalis ruina & interitus. Nec meliore successu postea regnum Iudæ sub Manasse aliisque malis Regum Israelis imitatoribus in Idololatriam & impios cultus prolapsum est. Nam & eorum Resp. ruinam passa est, & Babyloniorum accessit imperio. Quod si domesticum exemplum magis placeat, quænam quæso, hominum adhuc memoria, præcipua fuerat causa, Eduardo sexto Angliæ regni administratione tenente, quod per matrimonium ab Anglis petita non successit

DE UNIONE

cessit regnorum unio? Quum scilicet Scottorum Regina puellæ tum Virginis, nomine Regis Eduardi ambiretur coniugium? Ipsa fere sola religionis dissensio. Nam postquam Arania comes, tum Scotiæ gubernator cum proceribus regni huic connubio consenserant, ille contra datam fidem pactis non stetit, a Cardinale Sanctandreamo ipsiusque pontificiæ factionis clero ad hoc impulsus. Nam Cardinalis Papæ cliens Romanæque religionis acerrimus assertor, piorumque persequutor, eoq, nomine ob diversam Anglorum religionem insensissimus illis hostis, & matrimonii impeditor erat. Quæ res multorum malorum multi sanguinis & cædium causa fuit. Vt inter alia, funesta illa clades ad Escam fluvium prope Musselburgum a Scotis perpeffa, posteritati testis, ac monumentum remanet. Contra vero, quænam præcipua causa est, quod iam post pacem initam ad 50. & amplius annos amicitia firmaque concordia inter hæc duo regna stetit & prorogata fuit (quod rarissime ante contigit) nisi quia religionis unionem amicitiaæ mutuæ & animorum unio subsequuta & comitata est? Quanto magis

BRITANNIÆ.

gis pax ea, quæ in utriusque regni magnum commodum & emolumentum ad aliquot annos temporaria fuit, per regnorum inter se unionem perpetua & constans futura est.

✠ HOSP. Magnam (fateor) esse concordia causam religionis unionem. Sed alunt huius religionis adversarii, in multis inter Anglos & Scotos de religione non convenire.

POLY. Calumnia hæc est. In doctrina enim optime conveniunt. Quod autem quedam est in Disciplina diversitas religioni non adeo obest, quin bona consistat inter regna harmonia, & Ecclesiarum unitas. Vbicunque enim viget fundamentalis illa (ut ita loquar) doctrina, ut Deus unus adoretur, ut Christi nomine invocato, fidei salutis in eo solo collocetur, veraque Ecclesiæ signa appareant, utpote recta doctrina, Sacramentorum, Baptismi & Cœnæ dominicæ recta administratio, etiam si in moribus & Disciplina non usquequaque reperiatur equalitas similisque perfectio, huic tamen cœtui cui multa quod ad ritus externos & Disciplinam pertinet, ad perfectionem desunt, fideles se adiungere non dubitent. Nam & talis Corinthiaca erat Ecclesia,

DE UNIONE

quam tamen Paulus pro vera agnoscit: tamen si
in ea multa obrepserint vitia, morumque ac
Disciplina corruptio. Non ergo ob tales
defectus & imperfectiones rumpenda est sa-
cra Ecclesiae societas. Nam perniciosa &
perniciosa est hac opinio, nullam putare
esse Ecclesiam ubi non perfecta apparet pu-
ritas. Quo errore quidam seditiosi spiritus
in ipsa Anglia sunt occupati: qui discessio-
ne ab Ecclesia facta peculiarem sibi sectam
instituerunt quam Puritanorum hic voca-
bant. Etsi non ignorem per seditiosos &
puræ religionis olores, eius sectæ falso cri-
minari bonos & doctos viros, qui ab ea quam
longissime absunt. Scimus quidem
sive Novatianorum hæresin perverusitam fu-
isse: sed cujus nostro saeculo multi non recte
insimulantur. Nec hæc eo dico, ut ulli in
imperfectione & errore sibi placeant homi-
nes, sed ut potius ad puritatem & perfe-
ctionem tendant: adque verbi divini præ-
scriptum, & doctrinam, & disciplinam, &
omnia dirigant. Et ut idem Paulus Philip-
penses admonet, Capite 3. si non omnes
ita ut qui perfecti sunt sentiunt, quousque ta-
men

BRITANNIÆ.

men pervenimus & progressi sumus, idem
sentiamus, & eadem procedamus regula,
Et si quid aliter quam qui perfecti sunt sen-
tiamus, Deum nobis omnia quæ desunt re-
velaturum, opus est ut precemur & spere-
mus. Sed concionari desino. Tu enim ut spero
in hoc mecum sentis.

HOSP. Ego Anglicam perfectionem
in hominibus non esse certo scio. Non ta-
men ob hoc repudiandos fidelium carus a-
pyd quos sincerus Dei in præcipuis Religi-
onis capitibus viget cultus: Nec ægre feren-
dum judico ut ob quasdam Disciplinæ &
morum imperfectiones, nos illis in Eccle-
siæ unionem associemus, Nam & Heb. 10.
Apostolus illis vitio vertit qui præpostera
quadam æmulatione ducti, Ecclesiæ *imagines*
hoc est, coaggregationem (ut ita loquar) vel
in unum conventionem & associationem eo
prætextu deserebant, quod perfectiores aliis
sibi viderentur. Quin contra suadet ut nos in-
tuo hortemur, nimirum ut quibus possumus mo-
dis in hoc enitamur ne distrahatur Ecclesia,
sed potius ita coalescat ut alii alios adducam.

DE UNIONE

& errantes reducamus. Quod etiam ad extraneos pertinet, quanto magis ad eos quos nobis iam Deus adiunxit, quique fratrum nomine censentur.

IREN. Fratrum certe nomen inter pios suave est, & pacis per jucunda humonia. Et quum pax alia sit animorum, alia exterior, quæ ad civilem societatem pertinet, illa interior (ut recte a te dictum est) tanto exteriori præferenda venit, quantum anima corpori præstat. Animorum autem unitas præcipue a religione & vera pietate pender, cuius fundamentum in Dei unius recto cultu est: absque quo nulla perfecta conscientiarum pax potest consistere. Hæcque perfecta fraternitas est ubi in Deo animi unijuntur. Quam pacem & fraternitatem spero ego Dei favore nunc firmam futuram omnibus Britannicarum Insularum habitatoribus sub unius principis regimen redactis, qui paci conciliandæ maxime idoneus est, cum sapiente procerum utriusque regni consilio & Ecclesiastici ordinis mutua inter se consensione. Contra quam unionem Pontificiorum Romanensium omnes insidias & conatus non prævalituros Deo

autore

BRITANNIÆ.

autore firmiter confido, & ardentibus votis,
quantum in me est, petam.

POLY. Na tu quidem Irenæ pie sentis.
Et nisi (quod Deus avertat) populorum pecca-
ta obstiterint, quæ optas rata futura, ego eti-
am confido.

HOSP. Recte hoc inseruisti, nisi peccata
hominum obstent. Quamvis enim nunc
magna ex parte suppressa sit externa Idolola-
tria, verusque Dei cultus, quod ad doctrinam
attinet, apud utramq; nationem sit restitutus,
remanet tamen in multorum cordibus inter-
na corruptio Idolumque quod sibi quisque
pro Deo fingit, nempe innata illa ⁱⁿnu-
minisque summi neglectus, quod superbis re-
sistit, humilibus autem dat gratiam. Quod
vitium apud Anglos præcipue regnat, aliaque
non mediocria peccata, quæ ipsius iracundiam
contra utrumque populum quotidie provo-
cant. Cuius rei testis est immanis ista pesti-
fera lues, quæ Anglorum multa millia iamdu-
dum absumpsit, qua clade non maiorem ad
multos retro annos ea Regio perpeffa est.
Egoque non dubito hanc grassantem imma-
nissimè plagam, cum ob alia peccata immif-

DE VNIONE

fam esse, tum præcipue ob eam causam, ob quam Davidis Regis Israelis diebus in populum Dei sevijt: quum minori quam tridui spatii hominum 70000. peste perierunt. Nempe vana populi in sua multitudine & numero gloriatio, superbaque præ aliis nationibus elatio. Nam quamvis à Davide ipso Rege processit ut prava ambitione ductus populum numerari decreverit, populus tamen ipse expers culpæ non fuit. Cuius rei testis fuit poena quæ in populum grassata est quum tam parvo tempore tot millia perierint. Nec obstat quod David in se omnem culpam suscipere videtur, & populum quasi absolvere. Nam comparative (ut ita dicam) loquitur, quod ipse quum caput & pastor populi esset, præ ovibus sapere debuisset. Ex de poenitentia Davidis legimus, de poenitentia autem populi nihil. Præterea in lege cautum erat, Exod. 30. quotiescunque ex Dei ipsius præscripto numeraretur populus, unusquisq; eorum offerret Deo sicii dimidium pro redemptione vitæ suæ, ut non esset in eis plaga. Nulla autem talis oblatio ab illis tum fiebat. Nec Ioab hoc ignorabat, quum Davidi diceret, Cur qua-

reret

BRITANNIA.

revertitur Dominus meus? Cur esset in reatum Israelit? quasi dicat numerando reddetur Israelitæ plagæ obnoxii, nisi redemptio intercedat. Nostra autem peccatorum redemptio Christus est, dum per poenitentiam Deo reconciliamur. Nam hoc exemplo intelligimus qui sunt fructus peccatorum, & quid transgressores maneat, nisi Dei iram vera poenitentia studeant avertere & placare. Dico ergo quum pestis communis sit ea calamitas, quæ immediate à Deo populo pro peccatis imminitur, illam non posse nisi vera poenitentia aboleri: qualem non adhuc in ea Anglorum gente, ego (absit dicto invidia) videre videor, vereorq; ne nondum sit finis, nisi depositis istis præfractis & arrogantibus animis ad Deum qui illos peste castigat vera & seria humiliatione convertantur.

IREN. Hoc sane summopere timendum est. Et sedulo rogandus Deus, ut hoc unum (quod nimis grave est) tollat impedimentum, cordaque hominum utriusque nationis in verum reformet obsequium, ne hodie Evangelio quod ore profitentur, sua scelerata vita & moribus sint offendiculo, exemplaque

sibi

DE UNIONE

sibi proponant illorum qui de prospero itinere
serum statum, propter neglectum iustitiam
divini metum, fuerunt deiecti. Quod si cave-
ant, non dubitandum est quin omnis in utri-
usque regni emolumentum prospera & feli-
cia sint obventura. Alioqui (ut habet Psalmus)
quid prodest veram profiteri religionem, si
scelerata vita professio ipsa profanetur? Sed
nos (ut ad institutum revertamur) de sincera re-
ligionis unione tractamus, cuius professioni
si vita professorum respondeat, dico felicissi-
mum futurum sub uno Rege, Britannicarum
omnium Insularum statum.

HOSP. At audi quid contra illam Reli-
gionis (quam vocas) unionem dicant adver-
sarii (de Pontificia Romana Religionis as-
sertoribus loquor) & qui palam dicere non
audent inter se murmurant: Nempe magnam
esse hominum multitudinem sub moderni
principis ditione, in Anglia præcipue & Hy-
bernia, qui Pontificiam Religionem a suis
majoribus multis retro annis, aut sæculis ob-
servatam, mordicus adhuc retinent, nec ab ea
divelli queunt, qui si illis daretur conscientia-
rum (ut vocant) libertas, ut suis consuetis cul-
tibus

BRITANNIAE.

ibus & ceremoniis, qui possint, subiectionis
sub ipso principe iugum suum se non derectatur
nos. Nunc autem se non posse suo more vivere,
& Deo (ut ipsi opinantur) servire. Quum Rex
ipse diverso sit religionis, & edicta pro sua re-
ligionis observatione per universum suum
dominium verisimiliter sit promulgaturus.
Vnde illis exilium, vel peiora forsitan, immi-
neant.

POLY. Magni (scilicet) momenti est de re-
ligione controversia. Ex eo nomine pericu-
losissimi censendi sunt qui contra Britanno-
rum statum de Religione contendunt. Quum
inde animarum pendeat salus, & repro Reli-
gionis vinculo facile dissolvitur & civilis inter
homines societas. Sed in ea tria consideran-
da veniunt. Primum quæ vera sit & quæ adul-
terina religio. Deinde quis sit Respublicæ
status in qua de religione sit quaestio. Tertio
loco de incommodis aut commodis, quæ in
aliqua republica ex diversitate religionis ori-
untur, habendum est examen. Quod ad pri-
mum attinet, non arbutor hic prolixè dispu-
tandum quænam sit vera religio, quum id a-
bunde ab aliis tractatum sit. Ceterum hoc

autem

in

DE UNIONE

In genere tenendum venit Religionem eandem
veritatem & sinceritatem habendam esse quae
ad notitiam divinorum oraculorum proxime
accedit. Quam proficenter Angli & Scoti,
& in suis ditionibus observari contendunt.
Qua de re si quis questionem moveat, magis
eorum fines necesse est suam licentiam instituat.
Non quod suae causae diffidant, quam contra
omnes adversarios satis propugnantiam
sciunt. Sed post leges de religione statutas
& stabilitas de ea disceptant tanquam de re ad
huc in deliberationem pendente non equum
esse censent.

HOSP. An non possunt & alii Reges &
Rerum publicarum moderatores hoc ipso
praetextu suas legibus stabilire religiones, ita
ut nulla contraria religio, aut diversus cultus
in suis ditionibus admittatur.

POLY. Quidni, modo eodem nitantur
fundamento. Nempe ut solida verbi Dei vo-
ritas, sincera illius praedicatio & recta sacra-
mentorum administratio, apud eos locum
habeat. Alioqui nulla legum praescriptio con-
tra Deum veramque illius religionem & cul-
tum ab eo institutum prevalere debet. Nam
possunt

BRITANNIÆ.

possunt & Turcæ suum obtendere Mahometi-
tismum, si cuius religioni æqua & similia
esset prerogativa & autoritas. Sed quia
nunc de aliorum regnorum statu & religione
non est quæstio, eam ad nostram hypothefin,
nempe de Britannorum regno & Republi-
ca accommodemus. Dico ergo non licere
Anglorum & Scotorum Imperio subditæ a-
liam tenere & profiteri Religionem præter
eam quæ apud illos in publico usu habetur,
eorumque legibus roborata est & confirma-
ta. Talem autem esse assero Pontificiam
& Romanam Religionem. Quæ si legi-
bus apud Britannos approbatæ Religioni
omnino contraria non est, tamen multum
ab ea diversa & in cultus modo plerunque
contraria deprehenditur. Nam quamvis u-
num Christum nobiscum Pontificii profite-
antur, eum tamen unius erga Deum patrem
mediatoris & advocati officio defraudant: I-
dolum panis in eius locum adorandum pro-
ponunt: Simulachrorum cultum non minus
quam olim ethnici admittunt. Multaque alia
veræ & sinceræ religioni contraria rectoque
Dei cultui adversa instituit, eumque hominum
insti.

DE UNIONE

institutionibus & corruptelis prorsus deformant & polluant. Quod ergo secundo loco proposui, ut consideretur quo in statu sit Respublica ubi de religione agitur, ab illa thesi ad Britannici regni hyporthesin deveniendo, pontificiam Romanam Religionem in ea Republica nullo iure admittendam aut celebrandam concludo. Maxime quia vera (quam illi profitentur) religio, tam in Anglia, quam in Scotia regno, iam pridem radices egit, ac eorum legibus & edictis a multis retro annis stabilita est & confirmata. Contraque Pontificia Romana illa religio damnata, & legibus interdicta, cum eiusdem assertoribus & professoribus, nec iam in his regnis exerceant, aut in usu habeant & hoc optimo iure. Nam ubicunque relucet vera Dei cognitio necesse est ut tenebrae luci cedant, & exulent omnia ea quae fabricant homines ultra puram illius cognitionem. Quod si testimonia e sacris petantur, satis constat interdictam fuisse populo Israelitico omnem cultus alicuius divini usurpationem, praeter eam quae a Deo ipso praescripta, & illius lege fuerat stabilita. Totius enim legis Dei praecipuus scopus est, ut facerent

rent populus eius præcepta & iudicia quæ
 ipse præscripsit, nõ addeñtes ad verbum quod
 ipse loquutus est, nec ab eo quicquam auferre
 resideret omnes Idololatricos & Adulterinos
 cultus summa cautione evitarent, contrarias
 quæ religiones abhorrerent. Et si quis falsus
 propheta aut seductor eos a præscripto Dei
 cultu abduceret, etiam si iocundus frater, filius,
 uxor, aut amicus esset, ut sine misericordia in-
 terficietur. Iam si quis dicat has leges Iude-
 is dadas, & de gentium Idololatria intelligen-
 das, non autem de Christianorum ceremo-
 niis, vel de eorum cultu & ritibus qui unum
 Deum omnes in personarum trinitate ado-
 rant: respondeo non minus Christianis quam
 olim Iudeis interdictam esse Idololatriam, &
 quicquid vero & recto unius Dei cultui ad-
 versum est, imo multo magis quo iam clarius
 relucet Evangelium, & unus veri Dei cogni-
 tio. Nam & pii Christiani Imperatores con-
 tra Idololatriam, & cultus a verbo Dei alie-
 nos, leges tulerunt: ut Constantinus & eius
 filii, Gratianus, Theodosius & alii, ut de eis
 Ecclesiasticæ testantur historia: inhibentes ne-
 quis, vel sacrificare, vel imagines colere, vel
 statuas

DE VNIQNE

statuas erigere, aut similem superstitionem exercere sub gravibus poenis auderet. Nimirum pii & boni Principes intelligebant & agnoscebant se, quantum ad externa primæ & secundæ tabulæ legis divinæ, a Deo ipso constitutos esse custodes. . . . Quod si adhuc insister Pontificii suarum imaginum cultores, Deo vero & Sanctis hac vita functis, & non Diis Gentium tales exhibere cultus in eo non magis excusandi sunt, quam Iudaicus populus, qui vitulum autem tempore Moysi in deserto erigebant, de quibus Deus per Moysen tam severam sumpsit ultionem, ut in Exodi Libro narratur Cap. 32. Non enim tam stupidus erat iste populus ut vitulinum illud simulacrum verum Deum esse censerent, quin dicerent, hi sunt Dii tui Israel qui te eduxerunt de terra Ægypti. Nom enim a vitulo se putabant eductos (hoc enim stupidissimum hominum fuisset) sed cultum Dei Israelis præ se ferebant: & effigiem vituli tanquam eorum redemptionis monumentum tantum præferebant. Quemadmodum nunc Pontificii illi Romanenses in suis illis vulgatis verbis prætendunt,

Hoc

BRITANNIAE.

*Hoc Deus est quod imago docet, sed non Deus ipsa
Hanc recolas, sed mente colas quod cernis in ipsa.*

Sed animadvertendum est quid de isto cultu præposito Plales pronunciet. Psal. 106. *Eccecerunt, inquit, vitulum in Horeb. & incurvaverunt se coram sculptili, & mutaverunt gloriam suam (nempe Dei Israelis qui ipso- rum gloria erat) in similitudinem bovis comedentis herbam.* In quo brutum exprobrat eorum stuporem quo Deum sub figura bovis scenum comedentis representatum coluerunt. Et expressius etiam id patet ex verbis Aaronis ad populum dum edificavit coram ipso vitulo altare & promulgavit ante eum, *Cras festus dies erit Jehovæ: Non vituli illius aut simulachri.* Unde manifestum est ipsos Deum verum Israelis sub vituli similitudine coluisse. Idem sentiendum est de Idolis vitulinis per Ieroboamum erectis. Nam in hoc Aaronem professus est se imitari, dum dicit, *Ecce Dii tui o Israel qui te de Ægypto eduxerunt: quibus verbis testabatur se quidens velle ut verum Deum eorum liberatorem ex Ægypto colerent, verum tamen sub similitudine vitulorum illorum duorum*

DE VNYONE

expressum. Nihil ergo valent isti Pontificia
 Romanæ religionis prætextus, dum in suis I-
 dolis se Deum verum, aut Christum, aut alios
 sanctos homines colere simulant aut profiten-
 tur. Nunc superest tertius nostræ considera-
 tionis locus, de incommodis quæ ex diversita-
 te religionis in aliqua bene reformatâ Repub,
 (si permittatur) sint oritura, quæ nos exemplis
 & sacris pecnis facile ostendemus. In quo pri-
 mo proponatur Solomon, primus post reg-
 num inter Israelitas erectum, Idolorum &
 adulterii cultus instaurator, qui non tantum
 eo nomine a Deo severe reprehensus est, sed
 etiam ea de causa regnum a posteris ipsius
 iusto Dei iudicio scissum & laceratum est, ut
 maxima illius pars, nempe decem tribus, ab
 eo avellerentur. Similiter, si exempla omni-
 um temporum reperamus, semper legimus
 Deum Israelis summe offensus illis qui falsos
 & Idololatricos cultus in suam Rempublicam,
 vel induxerunt vel tolerarunt. ex quo tempo-
 re populus Israel introductus est in terram il-
 lam quam Dominus illis tradidit possiden-
 dam. Subinde enim ad Idololatriam proni-
 erant, quum pax & securitas illis dabatur.

Sed

BRITANNIÆ.

Sed quotiescunque in illam prolapsi sunt semper severam Dei manum contra se excitari senserunt: ut Iudicum tempore multa docerent exempla: Multoties enim tradidit illos Deus in manus hostium, nec unquam ab eorum iugo & servitute liberati sunt, donec peccatum hoc agnoscentes ad saniores mentes redierunt. Similiter & Regum tempore propter Idololatriam frequentibus calamitatibus oppressa sunt eorum regna. Donec tandem ob falsos cultus in decem tribubus à Ieroboamo erectos, àque populo & succedentibus Regibus propagatos in miseram captivitatem abductæ sunt tribus illæ, nec unquam postea regnum recuperarunt. Et post illos parum meliore sorte regnum Iudæ supplicium luit. Nam & illa populi pars 70. annorum captivitatem sub Babylonijis perpessa est, & reliquæ tantum ex illis aliqua sine regno aut Rege postea in terram suam redierunt. Et ut ad Christianorum tempora deveniamus non sine magna commiseratione meminisse licet, quam male cesserit Græcorum Ecclesijs, postquam se Pontificis Romani iugo submiserunt, illiusque hæresin de ado-

DE VNTIONE

ratione panis & venerandis imaginibus amplexa sunt: quæ nunc sub miserrima Turcarum servitute desolatae iacent. Nam non aliam præcipuè ob causam credendum est hostes illos immanes hodie in Vngariam, & alias Christianorum terras, ab irato Deo immisos tam foede grassari, & fines nostros indies multa strage depopulari. Quæ, multa-que similia alia exempla satis probant quam magnæ calamitates mancant ea Regna, quæ dissidentes a vera Religione cultus, in suis ditionibus admiserint, & foveri permiserint.

HOSP. Sed quid de Franciæ Regno & Republica ais, ubi binæ tolerantur religiones, & tamen pax & tranquillitas in eo regno ad aliquot iam annos sub hoc Rege continua stat & perseverat?

POLY. De Regno Franciæ, deque illius in Religione statu, simile non est. Nam in eo maior populi pars ad multos retro annos Pontificiam Romanam amplexa est & adhuc profitetur Religionem: Et quamvis multi in eo Regno sint qui nobiscum in doctrina de Religione sentiunt, tamen altera illa Romana tam alte iam diu radices egit, ut eradicari

BRITANNIÆ.

cari nondum possit aut aboleri. Quocirca (ut ante quoque dictum fuit) in tali Regni statu toleranda est inveterata Religio, donec Deus meliorem universalis reformationis dederit occasionem. Sed apud Anglos & Scotos, iampridem stabilita & legibus approbata Religione illa, quam ipsi tanquam veram & sinceram profitentur & defendunt, nullus alius Deum colendi modus ab hoc diversus, aut illi contrarius admittendus in his regnis, aut tolerandus, si non voluntaria detur inquietis spiritibus pacis & unionis regnorum rumpendi occasio. Quod non permissurum utriusque regni nunc principem ullo modo confido. Nam Dei magnus ille favor, quem ipse ab incunabulis expertus est in illius quam nunc tenet religionis professione, non patietur (ut pijs sperandum est) illum ab ea quovis modo relabi aut declinare. Sed duplicem eam pacem, nempe internam conscientiarum & externam quam populus uterque sub illius Imperio percipit & experturus est, ad extremum potius tuebitur. Quum Deus veræ suæ religionis assertor, ipseque pius Rex illius propugnator in hoc eandem causam

DE UNIONE

habeant, ut cum eo religio vel stet, vel cadat. Stabit autem, quia potens est Deus, & hanc, & illum stabilire.

IREN. Pax certe, pax sub uno Rege, una Lege, unaque Religione, & fide, vera & solida Britanniae futura est foelicitas, quam Deus ex immensa sua erga pios in utroque regno misericordia continuet, Iacobumque Regem longo tempore regnare donet.

POLY. In hoc exempla habet bonorum Regum in veteri Dei populo quae imitetur: praecipue illorum qui nullam corruptelam in religionis negotio sua aetate passi sunt obrepere. Vt Davidis viri illius Dei qui in Psalmo ne nomina quidem falsorum Deorum aut sacrificiorum a Dei unius praescripto alienorum in os assumere se velle protestatur: ut Ase, qui nec aviam suam Maacham passus est in suo regno adulterinos exercere cultus, sed eam amovit ne esset princeps, quia abominabile Idolum fecerat in luco, quod succidit Rex bonus Asa & combussit ad torrentem Cedron. Hic idem etiam statuit ut si quis non requireret Iehovam Deum Israelis morte afficeretur, siue parvus, siue magnus, seu vir, seu foemina:

Ne

BRITANNIÆ.

Ne novum putemus esse exemplum, ut Idololatræ morte afficiantur. Habet Rex ipse similiter Iehosaphati exemplum: qui ordinem Ecclesiasticum & civilem administrationem optime constituit: sed præ illo Ezechiam, qui non tantum Religionem ad unguem reformavit, & excelsa a maioribus & superioribus Regibus tolerata sustulit: Sed & serpentem æneum quem Deo mandante fecerat Moyses, & in deserto crexerat, propter illius superstitiosum abusum confregit, & Nechoſchitan, hoc est, æris frustum, appellavit: 2. Reg. Capite 18. Habet & Iosiam Regem 2. Paralip. Capite 34. Qui cum puer adhuc octo annorum regnare inciperet, anno ipsius regni octavo Deum patris sui Davidis quærere cepit, Duodecimo autem anno regnum ab excelsis, & lucis, & sculptilibus, & omnibus superstitionum monumentis repurgavit: novumque inter Deum & populum foedus pepigit. Tantusque pij huius Regis zelus fuit, ut etiam in decem tribu regno tum everſo, religionis reformationem propagaverit, Idololatriamque sustulerit. Quid memorem christianorum Imperatores,

DE UNIONE

& pios Reges, de quorum aliquibus ante mentionem fecimus, quibus Deus foelicia regnandi tempora contulit, propter erectam & ab erroribus conservatam sinceram illius religionem, repressosque hæreticorum conatus, quorum actis refertæ sunt veteres Ecclesiasticæ historiz.

IREN. Sed perge Polyhistor, ab eo ubi desiderastuum institutumprosequere.

POLY. Quid potius deinceps tractandum erit, quandoquidem de regnorum per religionem unionem pro temporis brevitatem iam diximus, nisi ut ad civilem unionem deveniamus, adque commoda illa quæ per hanc ad utrumque regnum sint perventura?

IREN. Placet ordo: nam ad hæc duo capita, nempe ad Religionis & Politicæ unionem redigi possunt quæcunque de regnorum unionis utilitate dicenda videbuntur.

HOSP. Placet & mihi ordo.

POLY. Ut ergo de civili unionem loquamur, prima utilitas ex ea proveniens (ut mihi videtur) est ipsa ditionis & dominii dilatio. Omnium scilicet Britannicarum Insularum sub unius principis sceptro & jurisdictione
conso

BRITANNIÆ.

consolidatio: unde inquilinis celebritas, civibusque securitas acquiritur, hostibus autem metus incutitur, reprimiturque insolentia. Quem enim timeant Britanni, Deum propitium habentes, sic sub unam redacti Monarchiam? Et ut ab alio terrarum orbe divisi sunt, ita divisum ab aliis & in se unitum tenentes imperium? De quibus eorumque Rege vere prædicari possit illud Solomonis e-logium: Proverb. 14. In multitudine populi est honor Regis, ut in defectu populorum est principis contritio. Vt enim facile in hostium potestatem veniunt Regiones ubi pauci sunt numero qui invasoribus resistent, unde Imperii fines aut egrè defenduntur, aut omnino minuuntur: Ita modis omnibus curandum est Regibus ut subditorum augeatur numerus: Non tamen crudelitate (quod Tyrannorum est) sed iusta acquisitione & æqua ac clementi gubernatione utentibus.

HOSP. Certe nos, qui Hospites & extranei sumus, miramur quonam modo duo hæc regna in una Insula, Oceano undique ambita, tam longis antehac, & tanquam civilibus bellis inter se conflictaverint: Vnde magna

DE UNIONE

utrique regno provenerunt incommoda. Sed de commodis perge, quæ ex eorum processura dicis unione.

POLY. Proximo loco hoc ipsum perpende mecum, quantas vires habitura sit mutua illa amicitia & associatio, & animis, & viribus utriusque domini inhabitatorum coniunctis: quantum adversus omnes exterorum insultus munimen sit & propugnaculum: intestinarumque seditionum, si quæ oriantur, obstaculum, & ut reprimantur remedium. Quum tali coniuncto Imperio, nemo alterutrius regni, vel adiacentium Insularum, quantumvis ferox vel potens & perversus rebellator possit obistere. Quis enim ignorat quantam utrique regno utilitatem & politię unitæ incrementum adferet? Quum Hybernorum & aliorum barbarorum Insulanorum in totum tolleretur seditionum occasio, qui prius tot detrimentorum, cædium, & latrociniorum, causa fuerunt? Quum non possit maleficus prædo, vel tyrannidis alicuius usurpator aliquis, ex una in aliam regionem aut ditionem transfugere, & se iudicio eripere. Deinde considera quis honor, quantum gaudium, in unito Imperio
omni-

BRITANNIÆ.

omnibus ordinibus erit videre aulam principis a nobilitate utriusque regni literatis hominibus bonisque aliis incolis æqualiter frequentari, mutua provocatione contendentibus ut Deo & principi inserviant: ut ita faustum reipublicæ & bonarum literarum, cum prima (ut diximus) Religionis cura, vigeat & propagetur incrementum: præmiaque a reipublicæ studiosis, literatis & dignis hominibus totius ditionis ex æquo expectentur: rerumque perturbatoribus supplicia irrogentur: ubi iustitiæ æqualis tenor cum omnium hominum libertate & securitate coniungitur. Quum omnibus quantumvis remotis insularum habitatoribus absque timore aut impedimento aliquo, sineque commendatitiis literis, aut impetrata fide publica, liceat libere per totum tam amplum dominium peregrinari & negotiari, communique uti lingua & legibus. Quum ipse qui extremas incolit Orchadas peregre tanquam domi in cōmuni futurus sit patria, non secus atque is qui Londini commoratur. Quum denique Mercatores cū suis mercibus ulro citroq; per mare & terram possint commeari, & variis vectigalibus aut portoriis

DE UNIONE

portoriis exactionibus nō onerari. Ex quibus multisque aliis similibus emolumentis & prerogativis, quis non videat quam honorifica & utilis sit utriusque horum regnorum inter se associatio & unio? Ad hæc si commoda pacis quæ ex ea proventura sunt perpendimus, & ex adverso damna, incommoda & devastationes, cum innumeratorum hominum perniciæ & cæde, quæ ex tot annorum & ætatum antea actis bellis obtigerunt, quis adeo ~~deus~~ est, aut pietatis in patriam inhumanus estimator, qui non pacem potius quam belorum continuationem inter tam vicinas & modis omnibus coniunctas gentes exoptet? Unde Politicæ & omnium aliorum bonorum quæ pax secum adferre solet accedit cumulus. Pax, inquam, eaque perpetua & inviolabilis futura. Quod maximum, post veram & sinceram religionem, inter homines bonum est, quod utrique regno possit obvenire. Ut enim per rectum & sincerum Dei cultum, quo sub iugum obedientiæ unius summi numinis voluntarie se demittunt homines, interior animorum pax & inde summa promanans foelicitas, cum in hoc, sæculo, tum in futuro, conciliatur:

BRITANNIÆ.

ciliatur: ita per externam inter unius Reipublicæ cives pacem & associationem comparatur, propagatur, & continuatur temporaria quædam foelicitas, secundarium hominis in hac vita bonum. Cuius quam magna sit utilitas, si quis minus intelligit, facile a contrario agnoscere potest, expendendo mala quæ ex bello & regnorum dissidiis oriuntur: ut sunt animorum continuæ tormenta & distractiones, pietatis neglectus & contemptus, legum inobedientia, belluinum potius quam humanum, ædium ac feritas, Christianoque homine indigna vindictæ cupiditas, immanes & assidue hostium incursiones in agros & ædes irruptiones, legetum conculcationes, spolia, depauperationes, urbium, villarum, pagorum, & domorum vastationes, everfiones, & exustiones, annonæ consumptiones, munitionum expugnationes, captivitates, incarcerationes, servitutes, sanguinis humani sine modo effusiones, cædes & vulnera, uxorum & virginum violationes, & in miseram mancipationem abductiones & venditiones, templorum rerumque sacrarum direptiones, incendia, & in universum, victorum

DE UNIONE

victorum insolentiae & libidini expositiones, totque alia calamitatum & miseriarum genera, ut nemo sigillatim omnia recensere queat, ita ut ab infernalibus furiis nihil bello perniciosius in homines immitti queat. Ex opposito vero, si quis pacis utilitates & commoda (præter ea quæ dicta sunt) connumerare velit, longa instituenda esset oratio. Ego vero brevitati studens, ex his quæ tetigimus, quantum utrique regno Angliæ & Scotiæ dum nunc uniuntur, ex ipsa pacis unione obventurum sit emolumentum, omnibus sani iudicii hominibus perpendendum relinquo.

IREN. Pacis encomia a multis non immerito decantata sunt. Quæ si in universum celebrari digna videntur, multo magis inter vicinos populos, uniusque Insulæ incolas, multorum commodorum causa evehi possunt: quid enim amico iucundius, quid bono vicino commodius esse potest? juxta illud Hesiodi,

Ἦναι κἀνδὲ γένηται, ὅς τις ἀγαθὸν μὲν ὀρέσται,

Ἡ μάλα vicinus malus, ἀμπελὶ bonus bona confert.

Pereant ergo illi qui tam propinquorum populorum unioni invident, multoque magis omnes qui dissensionum semina inter eos se-

runt

BRITANNIÆ.

runt, aut pacis diruptionem procurare intendunt,

HOSP. Sed varia sunt quæ à variis hominibus ante assumptum ab Anglis in Principem serenissimum IACOBYM Regem in illius personæ incompetentiam, & ex consequenti contra horum duorum Regnorum unionem, dicta & obiecta fuerunt.

POLY. Talia & ego audiui, sed malevolorum hominum calumnias potius quam alicuius valoris argumenta, Sed hæc intempestive modò moveretur quaestio, recepto in sua regna iusto nunc hærede, Illustrissimo Principe, quæ frustra exturbare niterentur omnes eius adversarii. Tamen ut os illis obstruatur videamus quinam sint illi qui huic Britannorum foelicitati invident. Primum si hostes & externi sunt, illorū indignationis causa maxime putanda est, quod sibi à Britannorum magnitudine & incremento metuant: quibus id respondisse satis erit, quod eos torquet illisq; displicet Dei providentiâ id Britannis in eorū vertisse cōmodū, ut si non aliâ ob causam, propter hanc præcipue (etiam si rumpantur adversarii) magni faciēda sit utriusq; horū regnorū unio,

quæ

DE UNIONE

quia contra omnem iniustam & externam vim eos reddat tutiores & potentiores, hostibusque magis formidabiles. Quod si ex domesticis & incolis alterutrius regni, sive Angli, sive Scoti, fuerint, aut alii quicumque, vel cuiuscunque status vel conditionis homines, illi certe non regnorum commoda aut pacem respiciebant, vel adhuc respiciunt, sed suis quibusdam privatis emolumentis & immunitatibus, vel impunitatibus potius, ducti sunt cum utriusque regni (si per illos staret) magno dispendio. Verentur enim illi ne utroque regno sub unam coalescente ditionem, licentiosa rebellandi, bonisque legibus repugnandi, ipsis adimatur occasio. Sunt enim in utroque regno natura homines inquieti, & refractarii, qui sub obedientiae iugum perquam inviti se redigi patiuntur. Ideoque tumultuum, dissensionum & cadium semina quarunt. Ex quibus quatuor hominum genera precipua (de exteris nunc non loquor) animadverti, quibus displicet hæc regnorum unio, eamque (si possent) adhuc turbare & impedire niterentur. Eorumque primi censendi sunt Pontificiæ seu Romanæ religionis assertores, qui eo nomine

BRITANNIÆ.

mine perniciosissimi & periculosissimi adversarii reputandi, quia de Dei vero cultu & religione contendunt, unde animarum hominum pendet salus. Nam rupto Religionis vinculo, quæ arctissima est (ut supra diximus) animorum conjunctio, facile dissolvitur & civilis inter homines societas: quibus, eorumque argumentis affatim prius respondimus. Proximi his sunt qui regnorum distractionem aut quarunt, aut cupiunt, qui suis quibusdam particularibus (ut ipsis videtur) emolumentis ducuntur, iique non unius generis. Quidam enim ut liberior latrocinentur, pacem regnorum turbare cupiunt, ut sunt qui oras, & limites antiquos inter Anglos & Scotos incolebant, aut adhuc incolunt: prædones, inquam, & abigei, quorum non pauci dudum fuerunt apud utranque nationem, qui publice & ut plurimum impune latrocinium profitebantur, atque illud tanquam artem satis licitam a teneris annis didicerunt, eique assueti fuerunt, ex quo etiam vivebant, pacificos homines noctu maxime adorientes, eosque pecoribus & possessionibus spoliantes. Sciunt enim illi nihil magis eorum conatibus obstiturum

DE UNIONE

rum, quam coalitam inter Anglos & Scotos pacem. Quum enim laborare terramque colere (quamvis bonos cultui agros possideant) nec didicerint, nec sua sponte voluerint, a pacis legibus abhorrent, & non nisi coacti illis parent. Accedunt his sylvestres homines Anglorum dominii, Hybernici, & Scotticarum Insularum Hebreidani seu Æbudiani dicti, quibus etiam terrę cultura ut plurimum ingrata est, sed in venatione & otio vitam degunt, ferarum ipsarum more viventes. Hii namque summe verentur, ne Anglis & Scotis nunc in unum regnum coalitis, maiore vi & potestate bonis legibus colla subdere cogantur: quum prius levissima quaque occasione sibi mutuo ad defectiones moliendas essent auxilio, sique solertiore aliqua indagine impeterentur, Hybernici in Scotticas Insulas aut continentem his vicinam, Hebreidani autem eorumque seditionis socii in Hyberniam se recipiebant, unde non parva utrique regno molestia oriebatur, ita ut Hybernici Anglis, Scottorum Insulares Scotia Regibus infesti esse non desinerent. Quod utriusque regni malum nunc reprimi potest, quum sub unius Imperii

um

BRITANNIÆ.

um totius Britanniz seu Albionis dominatio redigitur. Nam non patebit rebellatoribus istis refugij locus: quôque maior fuerit Principis potentia, facilius domabitur obstinatorum istiusmodi seditio. Superest tertium illorum hominum genus, qui hanc detrectare videntur regnorum unionem, nempe impotentes dominatores, & reguli quidam ampla possidentes prædia, in remotis maxime à iustitia sedibus: qui tyrannidem in subditos, & alios qui illis resistere non valent violenter exercent, eosque spoliant, possessiones diripiunt, & miseris modis affligunt: qui nisi vi maiore in ordinem cogi non possunt. Nam si in jus ob eorû malefacta vocarentur, ita iudicii loca & tribunalia suis clientibus, stipulatoribus, & amicis, infestare consueverût, ut plerumq; terrori essent ipsis etiam Iudicibus: usq; adeo ut raro visum fuerit (præsertim apud Scotos) si non Rex ipse suæ propriæ actionis foret persecutor, ut adversus aliquem insignem aut magnæ authoritatis virum iustitia locum aliquem potuisset obtinere: maxime si actor vel offensus accusator minoris potetie, consanguineisq; & amicis assistentibus esset inferior. Atq; ita

D

fiebat

DE UNIONE

fiabat ut multorum scelerum & cædium auctores, si magni alicuius essent nominis, quantumvis principe nolente & contra nitente, evaderent impune. Hac unaque de causa, etiamsi deessent alia, quæ multa & magnæ sunt, summe convenit utrumque regnum in unum coalescere imperium, ut istiusmodi refractoriorum insolentia, & effroenis in inferiores dominatio, reprimatur. Præterea falsum est, quod quidem assumunt, Regna propterea dividi melius fore, propter amplum eorum dominium, diversasque hominum linguas & mores. Nam contrarium prius ostendimus, unionem scilicet, vel eo nomine summopere amplectendam, ut diversitas illa coalescat in unitatem. Nam regnis nunc rite unitis, unoque stabilito regimine, temporis progressu, eoque brevi, sperandum est omnes eiusdem regni, quantumvis remotos habitatores, sub eisdem legibus, unius moris, uniusque linguæ & sermonis futuros. Nam hoc experimento iam pridem compertum est, ex qualicunque Anglorum cum Scotis commercio, crebris quamvis intercedentibus dissensionibus & bellis, Anglicam nunc linguam vulgarem esse

BRITANNIÆ.

esse, non tantum in Scotiæ maxima parte, sed etiam apud Orchades, & Zetlandiæ sive Thulæ Insulas, Scotiæ ditionis remotissimas.

HOSP. Verum quidem hoc est: Nam quum ipse in Zetlandia aliquando essem, vi tempestatis illò abreptus, concionatores Anglicæ lingua loquentes audivi, ipsosque a toto populo satis intelligi, linguamque illam omnibus esse familiarem.

POLY. Hoc ergo non incommodum, sed & aliud potius commodum erit ex hac procedens unione, ut, & lingua, & moribus, omnes qui sub una ditione sunt, in unum animorum consensum aggregentur. Quid enim aliud (si exemplis agere libet) latinæ linguæ apud omnes Europæos promovit usum; nisi quia sub Romanorum milli falces eorum, & linguam, & mores didicerunt? quod illis magno fuit emolumento. Et memorabile est quod in divisione Romani Imperii accidit: Quum enim aliud in Oriente, aliud in Occidente existerent dominium, linguis etiam divisi sunt. Oriens enim Græco sermone, Occidens latino usus est. Quam distractionem tandem sequuta est utriusque Imperii partis ruina &

DE UNIONE

propemodum interitus. Nam Orientis dominatio Turcicis armis invasa, sub eorum adhuc Tyrannide detinetur. Occidentis autem Imperium à Gothis & Vandalis aliisque barbaris nationibus impetitum, non tantum suum principatum pene in totum amisit, sed etiam latinæ ipsius linguæ puritatem. Vides ergo tu, qui multarum rerum experientiam longo usu & peregrinatione didicisti & assequutus es, quam parum firma & inepta sit horum hominum ratiocinatio, qui regnorum unionem hoc invalido argumento labefactare cupiant.

HOSP. Sed addunt illi mutationem hanc utriusque regni reipub. periculosam futuram,

POLY. Atqui horum regnorum unio reipub. mutatio non est, sed ampliatio & incrementum, personarumque duntaxat mutatio, ubi pro duobus unus regnat,

HOSP. Sed legum, aiunt, fiet mutatio, quibus mutatis & variantibus, reipublicæ etiam status mutatur.

POLY. Nequaquam illud timendum est. Nam leges apud Anglos & Scotos substantia fere eadem sunt. Et si quæ parva occurrat varietas, facile utriusque regni collectis comiti-

BRITANNIAE.

is sano consilio reconciliabitur. Vel antiquæ etiam consuetudines observari poterunt, secundum locorum & variarum circumstantiarum rationem citra communis ipsius, reipublicæ mutationem. Nam multæ sub Romano Imperio gentes variis usæ legibus & consuetudinibus, in pacem tamen & obedientiæ iugo perseverarunt.

HOSP. Sed & aliud inconueniens malum audi quod isti adferunt, ab eorum præsumpta coniectura: istud tale est. Non esse sperandum diuturnam apud eos (nempe Anglos & Scotos) concordiam & pacem futuram, qui ad tam multos retro annos, tam gravia & fere diuturna bella gesserunt, & mutuas exercuerunt inimicitias. Quum veterum odiorum facile remiscētes sub una repub. gravatim sint retinēdi.

POLY. Ad hoc respōdeo, illos iniquè perpendere hanc occasionem, quam Deus Opt. Max. huic famigeratissimæ Insulæ obtulit, quæ nunquam antea obtigit ex quo primum ea habitari cæpta est, ut tota sub unius legitimū redigeretur Imperium. Utque omnes habitatores una cōmuni & veteri appellatione nunc demum recte Britanni nominentur. Quæ

DE V N I O N E

res proculdubio ad extimulandos & incitan-
dos omnium animos in mutuam amicitiam
fraternamque concordiam maxime valebit.
Deinde vellem ut isti pacis inimici homines
mecum perpendere quænam præcipua cau-
sa fuerit tam diuturnorū bellorum & dissensi-
onum inter hæc tam vicina & coniuncta reg-
na. Ego certe non ambigo quin peccata ho-
minum, & præcipue puri Dei cultus ignora-
tio, & Idololatriæ falsæque religionis usurpa-
tio, aliæque his coniuncta scelera, in causa
fuerint tam continuorum inter hæc regna dis-
sidiorum. Nunc autem religionis sincerioris
unitas, & hæreditaria unius Principis in va-
trumque regnum successio, Dei summo favo-
re & clementia oblata, eius est efficaciz, ut
sopitis veteribus omnibus odiis & odiorum
occasionibus, quibus in mutuam perniciem
armatæ erant & separatæ hæc duæ gentes, nunc
in unam gentem crescant, & arctissimo vin-
culo consolidentur. Quæ enim alia præci-
pua causa fuit, ut regnum illud Israelitarum
a Solomone summa cum pace & foelicitate
integre possessum, post illum in duo scinderetur
regna, maximaque subditorum pars ab
ip[s]ius

ipsius posteris divulsa regem alium sibi con-
 stituerit? Id certe sacrę literę non tacent. Sic
 enim scribitur: 1. Reg. 11. Iratus est Iehova in
 Solomonem eo quod declinasset animus ejus
 a Deo Israelis, qui bis apparuerat ei, & inter-
 dixerat ne Deos alienos sequeretur. Non ta-
 men observavit id quod præceperat Iehova.
 Dixit itaque Solomoni, eo quod fuit hoc a-
 pud te ut non observares foedus meum, & sta-
 tuta quę mandavi tibi, omnino lacerabo a te
 hoc regnum, & tradam servo tuo. Propter
 peccatum ergo Solomonis, hoc est, introdu-
 ctam ab eo Idololatriam laceratum fuit ab eo
 decem tribuum regnum & Ieroboamo tradi-
 tum. Si itaque apud huius Insulę incolas
 Deus similes reperit causas, nempe perversos
 cultus, Idololatriam, aliaque utriusque gentis
 enormia peccata, quę proculdubio multa fu-
 erunt, cur non hac eadem occasione præsu-
 mendum est illius iram contra unius eiusdem-
 que Insulę habitatores ita provocatam fuisse,
 ut illos in duo, & aliquando in multo plura
 regna divideret? Hęc enim præcipua causa est
 cur Deus non tantum regna de gente in gen-
 tem transferat, sed etiam illa dirimat & dila-

DE UNIONE

ceret, mutuisque inter se odiis & cædibus conflari sinat. Quod nimium heu hodie experiuntur Europæi Reges & Principes, qui propter admissos & mordicus defensos Idololatricos Pontificiorum cultus, mutuis inter se odiis & bellis digladiantur, Christianamque dilacerant pacem & unionem. Eoque nomine Turcis Christianæ professionis hostibus non tantum ludibrio sed etiam prædæ sumus, qui fines nostros qui Christiani vocamur subiade infestant & imminunt. Et quod ad nostros (de quibus loquimur) Britannos attinet, dubito an unquam ante nostra tempora non multosque ab hinc annos in Britannia usquequaque pura, & a perversis superstitionibus munda, ut ab Apostolis tradita nobis est, plantata fuerit religio. Apud Anglos enim quantum ex historiarum colligimus monumentis, primus cui de religionis Christianæ propagatione, & cultus incremento & modo firmiter credendum est, Beda invenitur. Author certe gravis & doctus, & (quantum tempora patiebantur) minime superstitiosus. Nam quod ad Christianismi rationem attinet (quoniam scilicet modo in his regionibus, quibusque ritibus

&

BRITANNIAE.

& ceremoniis primum inuectus sit & deinde propagatus) quæ ante eum ab aliis traduntur aut fabulosa ut plurimum sunt, aut incerta. Ex Bedæ quinetiam scriptis animadvertere licet, multa illius ætate veræ & sinceræ religioni immixta fuisse, parum cum Apostolicæ & primigeniæ a Christo plantatæ Ecclesiæ puritate convenientia. Et quæ sincerioris fidei semina, a piis & Orthodoxis doctoribus erant inuenta, ea Saxonum infidelium favente impietate, radices alte agere passa non fuere: donec a Gregorio illo magno Romano Pontifice missi sunt in Angliam Augustinus & Melius, ut Anglorum gentem, ad eum usque diem maiore ex parte veram religionem averfatam, Christi dogmate instituerent. Sed (ut dixi) non absque multis superstitionibus, monasteriorum ociosorum hominum erectionibus, & cœlibatus tori clero obtrusione, simulacrorum etiam (ut credibile est) in templis ad cultum locutione, aliisque similibus super doctrinæ fundamentum ædificatis paleis & stramentis, eorū fuit institutio. Cumq; tempore paulatim indies crevit error, usq; dum sub Papatus tyrânide

recta

DE UNIONE

recta etiam corrupta fuit doctrina. Apud
Scotos autem & Pictos, quamvis Christiana
religio non multis post Christi passionem an-
nis introducta tradatur, nihil tamen memo-
ratu dignum ex antiquis monumentis de fidei
puritate invenire licet. Nam quamvis Do-
nevaldi Scotorum Regis, & nonnullorum a-
liorum tam Pictorum quam Scotorum prin-
cipum suasu & voluntate, populus ad Chri-
stianismum amplectendum & profitendum
vocaretur, frustra ut plurimum id fuit, quum
malis demonibus sacrificandi ritus apud illos
mordicus teneretur & perseveraret. Ergo ex
Annalibus harum gentium intelligere licet
nunquam, aut vix unquam sinceram religio-
nem in hac insula publice apud populum abs-
que superstitionum & pravorum cultuum la-
be, locum habuisse. Et postquam populus
utcumque omnis Christianam amplexus est
religionem, ea indies Romanis superstitioni-
bus ita viciata est & adulterata, ut multum a
sinceritate, cum Doctrina Apostolica, tum
recti Dei cultus declinaret. Quamvis ipse
coelorum Dominus interim Ioannem Wic-
lesium aliosque nonnullos purioris doctrinae
asser-
to-

BRITANNIÆ.

assertores excitari, ne Evangelii sinceritas penitus interiret. Quid mirum est ergo si Deus, tum ob ipsius ignorationem & religionis errores, tum ob alia magna utriusque nationis scelera, utrumque regnum bellis, cædibus & odiis in mutuam perniciem armarit & exercuerit? Donec enata nunc demum magna Dei misericordia, Evangelii luce, ipse utramque sibi aded vicinam, & similem gentem, ad concordiam animorum & regnorum unionem vocare dignatus est, eamque obtulit occasionem ut sopitis, omnibus ad tot sæcula precedentibus odiis & diffidiis, si peccata hominum (ut ante dixi) non obstiterint, utraque gens perpetua deinceps pace in unam coalescat rempublicam?

HOSP. Magna hæc exceptio est, si peccata hominum non obstant.

POLY. Fateor: sed ego nunc tantum (quod nostri instituti est) ad illorum obiectiones respondeo, qui ut horum regnorum unionem averterentur falsas pro veris causas adducunt. Sed prome si quid aliud habes quod contra hanc unionem obiici possit.

HOSP. Varia a variis audiui: sed quia parum

DE UNIONE

rum firma & non magni momenti nihil visa sunt, prætereo. Illud tantum adjiciam quod a quibusdam dictum est, non convenisse serenissimæ Anglorum genti, ut sub falces Regis minoris potentia Regni, subiiceretur, sed potius Scotos sub Anglorum iugum mitti, ut antea frequenter, illorum Chronographorum testimonio fuerunt.

POLY. Hanc objectionem vere ex malevolis animis præter omnem rationem processisse clarum est. Nam (omisso eo quod de Scotorum subiectione frustra & intempestive proponunt) contrarium potius quam quod obijciunt illi eventurum apparet, ex Anglorum & Scotorum sub unius Regis dominium reductione. Nam fortius semper id quod minus forte est ad se trahit. Et iuris regula est, accessorium sequi naturam illius quod principale est. Potius ergo Scotorum regni quod minus est, Anglorum potentiori regno sit accessio, Vnde consequens est ut Scoti potius quam Angli sub iugum mittantur, & Anglorum leges ferre dignentur, in unam nunc coacti Rempublicam. Quod ante serenissimus & prudentissimus Henricus septimus

BRITANNIÆ.

septimus Angliæ Rex, præsentis Regis Iacobi abavus prævidisse videtur, dum illis respondit, qui hanc regnorum unionem ea ratione venturam aliquando timebant, quum Margareta insignis memoriæ ipsius Henrici septimi filia natu maior, Iacobo quarto Scotorum Regi in matrimonium esset locanda, ut testis est Polydor. Virgil. lib. hist. 26. Dicebat enim (quod & ego nunc dico) si contingeret ut posterum illius Margarete hæreditario iure utriusque regno succederent, nullum ex hoc Anglis futurum præiudicium. Quum enim Anglia præcipua & dignior Insule pars esset, ipsa Scotiam ad se attraheret. Exemplumq; dedit de Normania seu Neustria, & Aquitania, aliisque provinciis Angliæ dominio prius adiectis. Sed cōvenienti^r de Scotia hoc dici potest quā non dirimit Oceanus nec ullum aliud mare ab Angliæ continente: sed ambo regna una eademq; comprehenduntur Insula: ita ut contra naturam sit, ut per regnorum divulsionem separentur. Adhæc, siquid incōmodi ex regnorum unionem apparet, Scotis potius quam Anglis eo nomine eveniet, quod cōmunis Regis præsentia ut plurimū sint destituēdi. Verissimile enim

DE UNIONE

enim est Regem in fertiliore & meliore regi-
ni parte sedem & habitationis locum electu-
rum: Ideoque Londini potius quam Edinbur-
gi commoraturum.

HOSP. Sed dicunt Scotie natum Regem,
suz potius gentis nempe Scotorum quam
Anglorum rationem habiturum, maioresque
illis impartiturum favores.

POLY. Vnde id, scilicet, colligunt?

HOSP. Quod apud illos natus sit & e-
ducatus.

POLY. Quid tum postea? An non in ea-
dem Britannia Insula, utriusque gentis com-
muni patria natus & educatus, tam ex An-
glorum quam Scotorum regia stirpe ducit o-
riginem, cuius pater in Anglia & natus & e-
ducatus fuit. Taceo de illius magnanima &
verè regia indole, cuius specimen dum regio
Anglorum scepro apud Scotos degens non-
dum potitus erat, exhibuit: Ita ut nemo ex
illa natione vel nobilium, vel inferiorum ei
cognitus, vel alicuius negotii cum eo habens
commercium hoc inficiari poterat, quum il-
lum adeo benevolum & beneficum, ergaque
ipsum omnibus modis propensum expertus
sit,

BRITANNIÆ.

fit, ut erga Scotorum aliquem (ne dicam propensio-
riorem) ut ex fide dignorum relatione
audivi. Multo ergo magis quam nunc iustus
totius Britanniae haeres, integre ipsius Insulae
dominium adeptus sit, se æquum Britannis
omnibus exhibebit: Praesertim quum futura
sit & reipublicæ, & sanguinis utriusque nati-
onis commixtio, ut Scoti ab Anglis temporis
progressu non internoscantur. Propterea
suspicio hæc de discrimine subditorum ha-
bendo, malevolorum hominum, non reipub-
licæ aut commoditatis alterutrius regni a-
matorum censenda est.

IREN. Imo ego censeo id quod Angli
frustra antea tot annis, bellis & sanguinis ef-
fusionibus tentarunt, ut scilicet Scotos sub
suam redigerent dirionem, id ultro nunc, di-
vini numinis favore, & citra sanguinem illos
obtinuisse, ut sopitis omnibus veteribus dissi-
diis & controversiis, Scoti sub eorum velut
umbra conquiescant, & se tueri patiantur: sic-
que pax perpetua inter utramque coalescat
gentem, & cum pace mutua animorum con-
cordia, & multa alia inde provenientia com-
moda. Nam ubi pax ibi Dei favor est. Spiritus
enim

DE UNIONE

enim Domini est Spiritus pacis: ubi ergo illa
veritate salva haberi potest, vecordes puto eos
qui illam non amant, nec habere cupiunt.
Huic ergo paci & unioni si Scotorum aliqui
restitierint nihil solide mihi sapere videntur,
quum Deus hoc illis honoris concesserit, ut
ex eorum regia stirpe oriundus Rex, omnibus
Britannicis Insulis dominetur, cui scilicet
serviat & ultima Thule. De Anglis autem
quid aestimandum sit, Hospes, ipse videris.

HOSP. Quid tu sentis?

IREN. Miror ego si quisquam erga eorum
rempublicam aliquo modo bene affectus, sibi
sueque nationi non gratuletur, id modo eve-
nisse quod ipsi Angli ad multos retro annos
summopere optaverunt, & per literas & le-
gatos non multis annis elapsis, obnixeadmor-
dum postulaverunt: eoque non obtento (re-
pugnantibus male sanis Ecclesiastico ordini
Scotorum eo tempore praelatis) funestum il-
lud bellum ea occasione moverunt: quo mul-
ta Scotorum millia prope Musselburgum oc-
cubuerunt. Quin & ipsi Angli victores postea
instantius hoc ipsum a Scotis impetrare fater-
gerunt: ut ex proluxa illa Epistola exhorta-
toria

BRITANNIÆ.

toria & commonitoria videre licet, quam Edwardus Somerseti dux Angliæ, tum Regis & regni protector, alique eius regni Consilarii & Senatores, omnibus Scotiæ Nobilibus & Consiliariis, nec non inferioris ordinis generosis viris, & totius regni communi populo & incolis destinarunt: Anno Christi tunc corrente 1548. de quibus literis, non tantum in Anglorum Annalibus, sed etiam in Ioannis Sleidani Germani latine conscripta historia abunde fit mentio. Quæ sane literæ multum ad unionis regnorum commoditates amplificandas, adque obstruendum ora omnium (præsertim Anglorum) qui huic unioni quoquo modo obloquuntur, sunt efficaces: In illis enim duæ ostenduntur viæ per quas bella finiuntur & regna uniuntur, per armis, scilicet, acquisitam victoriam, & per connubia. Sed nunc tertia, eaque longe melior & securior via, magna Dei benevolentia utrique regno oblata, facit ut unus Princeps ultro absque armis aut vi, ex veteri regia Anglorum stirpe per matrimonium descendens, tanquam legitimus & indubitatus hæres, totius Insulæ dominium nanciscatur. Illic scribitur non
E dubium

DE UNIONE

dubium illis esse qui legunt historias, vel de re-
bus gestis utriusque regni audiunt, quia mirum
videatur eiusdem regionis & lingue populum
tam diu & tam atrociter inter se dissidisse, &
optatissimum esse ducant si qua ratione tota In-
sula coalescat, & uno regatur imperio. Nunc
Deus præter hæc quæ non levia sunt, & præ-
ter hereditarium succedendi ius, quod vali-
dissimum est, aliam addit ab ipso profectam
perfectæ unionis occasionem, nempe, non
tantum regionis sed & religionis conjunctio-
nem & unionem: de qua assatim prius disse-
ruimus. Nam hoc quum animorum sit vincu-
lum perpetuæ & immortalis amicitia: certis-
simum pignus esse potest. Quam sanctiora
ergo & firmiora amabilioraque sunt ea con-
junctionis vincula, quæ nunc Dei optimi
maximi munere inter Anglos & Scotos con-
trahuntur, tot piis & legitimis roborata mo-
dis, quam ea regnorum accessio & unio, quæ
vi & armis acquiritur. Nam quæ armis & vi
parata est victoria, per quam sperari potest
regni devicti ad vincentem accessio, incon-
stans & incerta est, victique ad libertatem om-
ni modo & ratione contendunt & aspirant, &
sæpissime

BRITANNIÆ.

ſapiffime illam recuperant, ut ex domesticis
eorum quæ inter Anglos & Scotos ipſos eve-
nerunt exemplis facile licet animadvertere.
Quoties enim Angli Scotos armis impetie-
rant? Et quum iam victoria potiti, ſe Scoto-
rum domitores & dominatores exiſtimarent,
eoque modo Scotorum regnum ad illos tranſ-
ferendum crederent, reſuſi tamen ſunt &
Scotorum eiecti finibus? Ita ut ad noſtros uſ-
que dies Scoti ſemper ſua avita potiti fuerant
libertate. Præterea argumenta alia omnia quæ
ab Angliſ in iam citato ſcripto adferuntur,
ut tum, ita multo magis nunc illos aſtringunt
& convictos tenent, ne contra iam initam
regnorum unionem quicquam vel muſſitare
queant. Ut quum dicunt, Oceano undique
claudimur tanquam moenibus atque vallo fir-
miſſimo. Si modo coniunctio eſſet inter noſ
animorum, nihil ad ſummam foelicitatem
deceſſet: & Monarchiam poſſemus conſtituere
florentiſſimam. Et multa alia in eum finem. Cq̃
terum quod in eiſdem literis ſe purgant An-
gli de affectato in Scotos per matrimonium
quod tunc ambiebant dominatu, vel illorum
ſervitute, id aliis ante ad eos miſſis literis ſe

DE Vnione

refutasse affirmant, & Deum testem advocant,
 Regis illorum tunc optimi, Eduardi sexti
 hanc fuisse mentem, ut arctissima fieret inter
 utramque gentem necessitudo: Et ut Angli
 suum regnum Scotis communicarent, nec an-
 tiquum illud recusaturos, ut utrique commu-
 ne Britannorum nomen reciperent: Deinde
 se non cogitare Scotorum antiquare Leges,
 Nam & Anglia & Gallia & Caesaris quoque
 provincia diversis utuntur legibus: Nam eos
 qui pacem impedire studebant hos illis adfer-
 re terrores, & suis commodis & cupiditati,
 non Scotorum saluti consulere. Hæc illi. Quæ
 vellem nunc in mentem revocent, & re ipsa
 se ita sentire comprobent, ut merus ille qui
 Scotorum nonnullorum animos etiam hodie
 occupat illis eximatur, & re ipsa intelligant,
 Anglos non Scotorum subiectionem aliquā,
 sed fraternam concordiam & mutuam qua-
 rere amicitiam. Angli enim & numero &
 potentia Scotos vincunt: & (ut ante dixi) pars
 inferior superiori potius quam contra cede-
 re solet. Et illi quidem tunc Angliam Scotis
 communicare offerebant, quanto magis nunc
 Scotia Anglis per communem regem com-
 municata

BRITANNIÆ.

municata, pari cum illis iure frui debebit? Et quod antiquum illi Britannorum nomen utrique genti commune futurum non recusabant, sed se recepturos promiserant, cur nunc illud a Scotis oblatum repudiabunt? Et quod de numinis divini metu addunt, cuius vocem & verbum contemnunt qui se huic opponunt coniunctioni, tanquam concessum ob omnibus utriusque regni bonis viris sat scio acceptum erit. Nullis ergo magis armis, cum huius unionis adversariis est depugnandum, quam illis quæ ab eorum parte qui pro Anglis stant producuntur: quibusque eorum regni Prorex & Consilarii usi sunt. Quid tibi nunc videtur Hospes?

HOSP. Næ tu potentur verborum suorum gladio Anglos iugulas, si qui illorum contra hanc regnorum unionem se opponant, quod vel paucos vel non magnæ potentiz homines puto facturos. Deus enim qui regnorum est dispositor (ut spero) non patietur, ut ius quod illo auctore presenti utriusque regni Principi acquisitum est, à malevolis & reipublicæ regnorum hostibus vi oletur. Egoque mihi nunc a vobis abunde satisfactum

DE UNIONE

esse fateor. Et ni quorundam hominum morositas me movisset, quibus os obstruere convenit, non tam diu in eorum cavillationibus institissem.

POLY. Nunc igitur, quandoquidem ad ea quæ contra horum regnorum unionem a malevolis vitiligatoribus proponuntur, sufficientur responsum est: Contraque multas, easque evidentes utilitates, utrique regno ex eorum consolidatione, & in unam rempublicam coalitione obventuras ostendimus, nunc (inquam) tempus est, ut vel colloquio nostro finem imponamus, vel si quid superest, Hospes, quod me interroges, aut de horum regnorum statu differentem audire velis, illud in medium iam licet adferas.

HOSP. Apperit nunc vespera: Vixque novam patitur ingredi materiam, ut de conservando regnorum horum unionem postquam inrita est tractetur, deque legibus stabiliendis ad eam rem maxime necessariis. In aliud ergo tempus, ut occasio tulerit, hæc differamus. Igitur quandoquidem hucusque in unum omnes consentimus: ego vobiscum male illis precor qui unquam horum regnorum unio-

nis

BRITANNIÆ.

nis divulsionem aut quærent aut cupient;

IREN. Vivat IACOBVS REX.

POLY. Imo diu & foeliciter vivat regnet-
que. AMEN.

**Vnionis Britanniaë
ELOGIVM.**

VNIONES *semper omnes*

Rariores ante gemmas

Orbis & primarias

Delicias, precij culmen tenebant.

Talium porro Unionum

Predicant prisca feraces

Plurimum Britanniam:

Verum ibi Margaritas nasci minores.

Sed sub Eoorepervis

Sole, candor, magnitudo,

Pondus, Orbis, levitas,

Præcipuum dederunt dotes, honorem.

Orbis at magni Unionum

Nuper unam præminentem

Protulit Britannia:

DE UNIONE

Gloria cuius opes obfuscant omnes,

Hanc enim mundi coequant

Totius non Margaritæ,

Vasta quæ vel India,

Vel Tylus, aut Arabum, curat aquas.

Unio nec illa quondam

Prodigo luxu, valentem

Centies seſtertium,

Quam Cleopatra liquens cæna veravit.

Unio ſi forte quæris

Quæ ſiſſa ſolat ante

Quam tulit Britannia,

Nominis æquivocum recludens ſenſum

Uniones ut Latinus

Nuncupat ſermo lapillos,

Quos marina plurimum

Progenerant tumida fervore conchas

Vox ita illa nota vulgo

Diffidentium reductam

Denotat concordiam

Quam bene res hominum, vel corda quadrant,

Talis unio Britannis

Numinis ſummi favore

Nuper atque naſcitur

Omnibus Imperio iunctis ſub uno,

Antea nunquam quod ex quo

Primus occupaffe Brutus

Fortur advena Inſulam,

Contigit innumeris præſcis ab annis.

Huius

BRITANNIA.

Huius Unionis est que
Tanta virtus, hac ferocia
Et domari nescios
Fortibus Agligenis Scotos aduenit

Utque feris frustra Magnos
Attrahit, sic utriusque
Corda gentis allicie
Iure pari dominans utrisque Princeps

Uniones hinc ut orta
Plurima beant Britannas:
Unitas ut mentium
Religione pia, qua nulla maior.

Unus ut Deus colatur,
Omniumque Ecclesiarum
Christus, unicum caput:
Floreat una fides, erroris expert.

Deinde nomen hoc Britannis
Fiat ut commune cunctis
Utriusque patria,
Cum veteri soliti ritu vocari,
Una lex, Rex unus, una

Lingua, pacis ut perennis,
Sicque morum ut unitas,
Mutuus ardeat amor utque unus omnes.

Tot super vebant beatos
Uniones ut Britannas,
Hos regens feliciter
Rex IACOBUS aet, vivat, triumphet.

Ad omnes Britannica-
rum Insularum habitatores

O VO S felici iam dudum sorte beatos,
Si bona noveritis praesentis vestrae Britanniae,
Nam pater omnipotens, celsi regnator Olympi
Quum genus humanum variis immisit in oras,
Et sua cuique dedit discreta habitacula genti,
Vos penitus toto divisos orbe, reclusis
Fluctibus Oceani, quasi fortibus undaeque circum
Aggeribus, fecitque nō vos succedere mōdo.
Et colere in sparsas ventosa per aquora terras,
Frugum magna parens & fertilis ubere tellus
Interea est: mitis mira & clementia caeli,
Temperat excessus brumae viciis atque caloris,
Es pecorum omnigenis gratissima pascua turmis
Suppeditant lato viridantes gramine campi.
Vos auri quoque & argenti, generisque metalli
Cuiusvis ventis divae Natura beavit.
Adde tot egregias urbes, magnique laboris
Mœnia, tot turres, surgentiaque in aëre templa.
Quid memorem riguos latrices, quid stagna lacusque,
Fluminaque erectos subterlabentia muros?
Quid nemora & sylvas, saltus & lustra ferarum,

Quid.

BRITANNIÆ.

Quid mare piscosum, quod & omnia litora lambit,
 Cætera diffundit pleno & quæ copia cornu?
 Singula quæ longo nequeo comprehendere versu.
 Vos genus acre virum, genus acre potentibus armis
 Hæc genuit vos terra parens: totumque per orbem
 Nominis enstuit vestri celeberrima fama,
 Paulatim sed crevit honos: nam sæpe priores
 Mutavit dominos hæc dicta Britannia maior
 Insula, summo vere novi veteresque colonos.
 Britones indigenas Australi fertur in ora
 Nam primos habuisse latex. Quos deinde secuti
 Picti (gens antiqua) Caledoniique Britanni,
 Arctos versus regna extendere criones.
 Saxones at patria Germani, Britones armis
 Devictos, molliore solo populere, coactos
 Angustam in sedem; vetus est cui Cambria nomen
 Et Scoti (quos Roma Caledonios vocat) omnes
 Delevit genus Pictorum, nomen & ipsum.
 Ex quo præteritis revolutis tempore sacris
 Iam duo sceptrâ diu rexere Britannides omnes.
 Quacumque Oceani prostant è gurgite terras:
 Anglorum hoc, aliud Scotorum nomine regni.
 Anglorum Sceptris accessit Hybernia, Scotis
 Hybrides, opposita trans & freta Pictica Duna
 Orchades & Zetæ: quas inter & ultima Thule est.
 Sed ferus interea Mars & Bellona subinde
 Cognatos populos, eadem quos Insula nutrit
 Movit in alternam ferro concurrere cadem:
 Hinc Anglorum acies, Scotorum hinc agmina, satis

Hen

DE UNIONE

Non nimis infestis, Angli protendere regnum
 Dum struere suos defendere Scotia fines:
 Scilicet ad Superum voluit Rex, ex utriusque
 Peccatis populi iustam succensus iram:
 Dum meritas nunc his penas, nunc irrogat illis.
 At causas cupiens tandem removere malorum
 Tantorum pater ille hominum miserator, amica
 Iam dudum sacros regna hac in pace ligavit.
 Iure pari Regem populi dum prae facit unum.
 Adde hic huicque bono sincera lumen & usum
 Religionis, in hac populum dum formas utrumque
 Quo nexu nihil est animos quod fortius ardet.
 Punitam ne unquam belli nova semina surgant.
 O vos felici nunc ergo sorte futuri.
 Si bona noveritis properantia vestra, Britannii.
 Unio namque duos populos modo tectet in unum.
 Unio non auro precioso parabilis ulla
 Omnibus aut gemmis, (quibus est etiam unio nomen)
 Sola benigna Dei sed quae donatio summi est.
 Hac bene succedens siquidem unio (sine quo vestra
 Peccata oblit erint) preciosas multiplices res
 Advochet unitas, Deus unus, Rex erit unus,
 Religio, lex una, fides una, unaque lingua.
 Una Britannorum veteri sub nomine erit gens
 Unaque erit fratrum perpes concordia iunctis
 Viribus, insens quos non terreat Iberris,
 Aut Europae quicunque a finibus hostes,
 Quantum magno minitantes agmine bella.

Papa

BRITANNIA.

Papa stupor mundi cum semiviro comitatus
Arma fremat: stimulent mentis monachos Iosus,
Hostis Iberus atrox imbelles atterat Indos,
Et fera Turcarum rabies vicina fatiget
Regna, Deum timeant, hunc religionis sequantur
Sincera, nullo ludentur ab hoste Britanni.
Formidanda malis sed & omnibus arma morabuntur.
Ergo hilares agitate Britannica regna veloras
Quicumque incolitis, magnas agnoscite dotes
Quas vehet innumeras divina hac Unio vestrum
Ne quis eam temere violet, solvite labores:
Alterius specis vel religionis, iniquo
Vel libertatis prae-textu, spe vel inani
Mutandi imperij, quovis aliove colore.
Nam si Scotus erit nemo hanc impune lacesset.
Tesserat itaque Anglis, pereat male qui mala regnis
Cogitat unitis. Aliorum vosque Britanni,
Despicite invidiam, dum commoda vestra videtis
Principe sub tali, cuius depromere laudes
Digne nunc nequeo: nequeo quia dicere paucis,
Rebus hic Albinis, post tot fera bella, quiescent,
Tandem & felicem potis est imponere finem.

FINIS.

SITH GOD HATH MADE AL VNDER ONE,
LET ALBIONE NOVW ALBE-ONE.

Haroldus R. & G. & C.